

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 5. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: Tirsdag den 10. november 2015
Tidspunkt: Kl. 13.30
Sted: Vær 2-133

Til stede: Mette Gjerskov (S), formand, Marlene Harpsøe (DF), Jakob Ellemann-Jensen (V), Peter Hummelgaard Thomsen (S) og Nikolaj Villumsen (EL)

Desuden deltog: Statsminister Lars Løkke Rasmussen

Formanden sagde, at det havde været vanskeligt at finde et tidspunkt, hvor mødet ikke ville karambolere med møder i salen, men hun var glad for, at statsministeren var mødt op til forelæggelse forud for det ekstraordinære møde i Det Europæiske Råd.

Statsministeren: Tusind tak. Jeg synes, det er fantastisk, at mødet blev til noget, og at Europaudvalget nu er samlet for at lægge øre til forelæggelsen. Beslutningen om at afholde et ekstraordinært og uformelt møde mellem EU's stats- og regeringschefer blev truffet i kølvandet på beslutningen om at afholde et EU-Afrika-topmøde. DER-mødet afholdes torsdag - efter EU-Afrika-topmødet – og er et frokostmøde. Det sætter rammen, nemlig at vi har relativt kort tid. Jeg forventer derfor, at det bliver en fri og uformel meningsudveksling med fokus på at følge op på de beslutninger, som vi traf på topmøderne i september og i oktober. Migration er det eneste emne på dagsordenen, og der vil være fokus på at få en status over det og sikre, at de beslutninger, der allerede er truffet, også bliver implementeret. Det handler primært om tre ting.

Det første spørgsmål vil være styrkelsen af de eksterne grænser. På det seneste topmøde var det bred enighed om, at vi skal styrke kontrollen ved EU's ydre grænser. Det handler om at styrke mandatet for Frontex, og tanken er at udvikle et europæisk grænse- og kystvagtsystem med mulighed for at indsætte hurtige grænseindsatshold i samarbejde med de berørte medlemsstater. Man forventer, at Kommissionen snart vil fremlægge et forslag, og jeg vil benytte lejligheden til at opfordre Kommissionen til at fremlægge et ambitiøst forslag inden for de drøftede rammer. Når vi opgiver kontrollen ved de indre grænser – hele Schengensamarbejdet – hviler det på den forudsætning, at der er en effektiv kontrol af de eksterne grænser. Det er jo rimelig åbenlyst, at det ikke er tilfældet i dag, og det skulle vi gerne have styr på så hurtigt som muligt.

Det andet spørgsmål er styrkelsen af samarbejdet med tredjelande og i særlig grad Tyrkiet. En samarbejdsaftale mellem EU og Tyrkiet om migration var genstand for en drøftelse på det sidste møde. Der bød DER det udkast, der lå til en aftale, velkommen. Der er brug for at sikre, at Tyrkiet, som jo huser mange syriske flygtninge, tager opgaven rigtig alvorligt. Hvis det smuldrer, eskalerer presset på Europas grænser. Kommissionens næstformand, Frans Timmermans, rejser i dag til Tyrkiet for at drøfte handlingsplanen. Det sker i øvrigt med afsæt i, at Kommissionen tidligere har givet en status over udvidelsesforhandlingerne med Tyrkiet.

Den er kritisk over for Tyrkiets overholdelse af menneskerettighederne. Det er med det afsæt, at Timmermanns rejser til Tyrkiet i dag for at drøfte handlingsplanen. Jeg forventer, at Kommissionen vil give en orientering på torsdag om, hvordan arbejdet med at lave den skrider frem. Europa ønsker, at Tyrkiet løfter sin del af opgaven med at håndtere de syriske flygtninge. Vi er til gengæld åbne over for udvidelsesforhandlinger, mulige topmøder etc., men står vagt om de kvalitative standarder. Det understreger den statusopdatering, der er kommet fra Kommissionen i dag, også Tyrkiet et jo et nøgleland i flygtningekrisen.

Det tredje tema er spørgsmålet om etableringen af registreringscentre eller hotspots i Italien og i Grækenland. Så vidt jeg husker, er der etableret i alt ni i de to lande tilsammen. Registreringscentre er forudsætningen for, at Dublinsystemet kan fungere. Det er i øvrigt også forudsætningen for, at omfordelingen af de 160.000 asylansøgere kommer til at fungere i praksis. Danmark har, som I ved, besluttet frivilligt at tage imod 1.000 flygtninge. Man har nu omfordelt 119 asylansøgere, så det ville være en overdrivelse at sige, at systemet kører på skinner. Selv om Danmark ikke er en del af EU's asyl- og udlændingepolitik og aldrig bliver det, med mindre der har været en forudgående folkeafstemning, har vi alligevel interesse i, at systemet kommer til at fungere. Man tager skridt i den rigtige retning, men det går for langsomt. Det skyldes flere ting: Medlemslandene har ikke leveret tilstrækkeligt på de anmodninger om eksperter, som Frontex og Asylstøttekontoret, EASO, har fremlagt. Fra dansk side har vi stillet eksperter til rådighed, der modsvarer vores andel af EU-budgettet, men andre har til gode at levere. Derfor vil det også være naturligt at komme med en opfordring til mine kolleger om at sikre, at de nødvendige eksperter bliver stillet til rådighed. Den anden dimension er, at der er forskellige opfattelser af, hvordan sådanne registreringscentre skal fungere. Grundlæggende er der enighed om behovet for systematisk kontrol og registrering af flygtninge og migranter, så snart de når EU's territorium, men der mangler klarhed over, hvorvidt de registrerede personer skal forblive i centrene, til der er truffet en beslutning om den videre behandling af deres sag, og om, hvad man så stiller op med de personer, der ikke opfylder betingelserne til asyl. Der er ikke lagt op til, at der skal træffes beslutninger.

Jeg forventer, at en række medlemslande fortsat vil presse på i diskussionen om en permanent omfordelingsmekanisme – den såkaldte Dublin+-forordning – men jeg må sige, at jeg i den nuværende situation har vanskeligt ved at se, at der skulle være opbakning til Kommissionens forslag på området. Jeg hører, at diskussionerne ser ud til at blive udskudt til foråret, og derfor forventer jeg heller ikke, at dette tema vil fylde meget i drøftelserne på torsdag.

Det er, hvad jeg vil fremhæve, i forhold til det kommende topmøde og grunden til, at jeg er her i udvalget i dag. Jeg synes dog også, at det vil være naturligt at sige et par ord om EU-Afrika-topmødet, der finder sted lige forinden. Det blev aftalt at holde mødet i foråret efter de tragiske bådulykker ved Lampedusa. Fokus er i mellemtiden rykket til det østlige Middelhav, men det rokker ikke ved, at der fortsat er et åbenlyst behov for at styrke migrationssamarbejdet med de afrikanske lande. Det drejer sig om at skabe nogle gensidige forpligtelser, hvor Europa på den ene side forpligter sig til at understøtte en afrikansk udvikling og en stabilitet, der skaber et perspektiv om vækst og en fremtid, der også fjerner incitamentet for ikke mindst unge afrikanske mænd til at søge mod Europa. Det er i det lys, at der lanceres en trustfond for Afrika, som Danmark vil bidrage til. På den anden side skal de afrikanske lande intensivere arbejdet

med at efterleve deres forpligtelser, som bl.a. er at hjemtage borgere fra egne lande, som opholder sig i Europa på illegalt grundlag, bekæmpe menneskesmuglere og lign. Så det er i virkeligheden en noget for noget-øvelse, som er genstand for drøftelserne på det her topmøde. Vi må se, hvor langt vi når, for det er naivt at tro, at sådan et topmøde med et snuptag vil løse alle udfordringerne med migration fra Afrika, men forhåbentlig kan man tage et første og vigtigt skridt. Det vil uden tvivl være behov for at følge det nøje både i EU og i Danmark for at sikre, at der bliver leveret.

Malene Harpsøe sagde, at tiden var inde til, at EU begynder at leve op til forpligtelsen om at beskytte de ydre grænser. Det var en præmis for, at de indre grænser blev afskaffet. Hun forstod ikke opgangen fra Donald Tusk om grænsekontrollen i medlemslandene, for det var jo EU, der ikke kunne levere varen med at sikre grænserne. Var statsministeren ikke i stand til at få realiteterne til at sive ind hos sine kolleger og i EU's ledelse?

Nikolaj Villumsen spurgte, om det ikke var naivt at tro, at der vil komme styr på registreringen i centrene, hvis der ikke findes en permanent fordelingsnøgle. Ifølge Dublinforordningen forholder det sig sådan, at når de første 120.000 personer er fordelt og man har en registrering i Grækenland og i Italien, er det de to lande, der skal bære ansvaret. Det var urealistisk at forestille sig.

Statsministeren svarede, at Danmark ikke er eller skal være en del af den fælles udlændinge- og asylpolitik. Hvis det af en eller anden grund skulle laves om, ville det kræve en folkeafstemning. Man kunne også stille sig det modsatte spørgsmål af Nikolaj Villumsens, nemlig om nogen vil diskutere permanent omfordeling, hvis man ikke har skabt sikkerhed for, at man ved de ydre grænser kan sørge for en effektiv adskillelse mellem flygtninge, der har et behov for beskyttelse, og migranter. Der er truffet beslutning om en midlertidig omfordeling af 160.000 personer, og det er tænkt som en tilskyndelse til frontlinjelande om at tage deres ansvar alvorligt med opbakning fra resten af Europa. Der var nu sket en omfordeling af de 119 personer. Til Malene Harpsøe sagde statsministeren, at der var en stigende realisme i diskussionen. For kort tid siden handlede det om, hvordan man fordele flygtninge på en solidarisk måde, men nu handler det om, hvad man kan gøre ved tilstrømningen. Danmark havde leveret 100 mio. euro og et tilsagn om at modtage 1.000 flygtninge, når systemet er på plads. Statsministeren mente ikke, at Europa kan håndtere en ukontrolleret tilstrømning, men må sende et signal om, at hvis man ikke har noget beskyttelsesbehov, vil man ikke blive lukket ind i Europa. Den debat fylder mere og mere, og man kan se, hvordan en række lande justerer deres nationale politik med inspiration fra Danmark. Det danske tiltag, som i nogle lande var udskældt, med at annoncere med ændringerne i dansk udlændingepolitik følges nu op en række andre steder, hvor man ser det at være tydelig i sin kommunikation som en mulighed for at mindske presset. Det var ministerens samlede vurdering, at tingene flytter sig i mere realistisk retning, og det er Danmarks opgave at presse på.

Nikolaj Villumsen pointerede, at statsministeren inden topmødet havde sagt, at den danske regering ikke ville arbejde for en permanent fordelingsnøgle for flygtninge i Europa, fordi det tiltrækker flere flygtninge. Det hersker ingen tvivl om, at Danmark frivilligt kan

indgå i en fordeling, hvis man ønsker det. Virkeligheden er, at flygtningene fortsætter med at komme, selv om der ikke er fundet en permanent fordelingsnøgle. Det kaos vil fortsætte, hvis man bliver ved med at afvise en permanent fordelingsnøgle. Et sådant kaos er ikke værdigt for flygtningene og heller ikke godt for Danmark eller for resten af Europa. Nikolaj Villumsen nævnte, at statsministeren på det sidste udvalgsmøde havde afvist at rejse de store problemer med de manglende demokratiske rettigheder i Tyrkiet. Medier i Tyrkiet var blevet lukket ned, journalister var blevet fængslet, og det tyrkiske valg havde været præget af vold og frygt. Den kritik havde både Europarådet og OSCE rejst. Stabilitet er en forudsætning for, at man kan tage sig af flygtninge i nærområderne, så hvad ville statsministeren gøre for at få stabiliseret Tyrkiet og sikre respekt for grundlæggende demokratiske rettigheder? Og ville statsministeren tage situationen i Tyrkiet op på det kommende topmøde?

Peter Hummelgaard Thomsen sagde, at Socialdemokratiet bakkede op om statsministerens linje, og han var enig i, at EU er begyndt at få et mere realistisk syn på situationen. For ham at se havde både svenskerne og tyskerne reageret på en uansvarlig måde, særlig svenskerne, der siger, at flygtningene stadig er velkomne, men ikke kan give dem husly. Det var grotesk. Der havde været afholdt et topmøde, hvor man skulle indgå fredsforhandlinger, men der havde ikke været nogen deltagere fra Syrien overhovedet. Det virkede meget indlysende, at man er nødt til at tvinge parterne til bordet og revidere de fastlåste positioner om, hvem vi kan forhandle og ikke kan forhandle med. Det var politisk kontroversielt, men det lod til at være den eneste måde, hvorpå man kan opnå noget, der minder om en fredelig løsning. Det ville han gerne have statsministeren til at sige på DER-mødet. En reallokering af EU-ressourcer til nærområderne virkede også indlysende.

Formanden måtte afbryde mødet på grund af en afstemning i salen.

Mødet blev genoptaget kl. 14.12

Marlene Harpsøe håbede, det var rigtigt, at der var stigende realisme i EU, men ville se det, før hun kunne tro det. Hun fandt det positivt, at nogle lande tilsyneladende begynder at lade sig inspirere af dansk politik, og spurgte, om Danmark også kan lade sig inspirere af de andre medlemsstater. Her tænkte hun navnlig på grænsekontrol.

Statsministeren svarede Nikolaj Villumsen, at han havde modtaget Kommissionens fremskridtsrapport for Tyrkiet, og at den var kritisk, hvad angik ytringsfrihed, pressefrihed, det kurdiske mindretal m.m. Den danske regering var enig i kritikken, og det er derfor positivt, at man som en del af en aftale med tyrkerne om migration lægger op til at tage hul på de centrale kapitler 23 og 24, der har med demokrati og fundamentale rettigheder at gøre. Det fører til, at man kan få en debat med tyrkerne med afsæt i den kritiske fremskridtsrapport.

Til Peter Hummelgaard Thomsen sagde statsministeren, at hans holdning til den svenske politik måtte stå for egen regning. Statsministeren gav ham ret i, at man skal forsøge at løse krisen ved arnestedet. Finder man ikke en løsning på krigen i Syrien, vil der fortsat være et flygtningepres, og når man ikke får lavet ordentlige aftaler med Tyrkiet, vil der være et pres på EU's ydre grænser. Får man ikke styr på situationen der, skaber man pres i landene. Ultimativt skaber man også pres på Danmark. Der er ikke enkle løsninger på krigen i Syrien, og løsninger ville ikke være genstand for drøftelse på DER-mødet. EU skal presse på for at skærpe interessen hos de regionale parter, der sidder med nøglen til en løsning, og man kan glæde sig over, at der er en dialog om sætte gang i en forhandling om, hvordan man kan skabe proces, der kan føre til substansdrøftelser. Situationen er ikke blevet mindre kompliceret af den russiske tilstedeværelse i Syrien og den militære opbygning.

Over for Malene Harpsøe bekræftede statsministeren, at Danmark kan lade sig inspirere af andre landes tiltag, men han måtte dog sige, at Danmark var kommet relativt pænt ud af det, siden weekenden den 5.-6. september, hvor presset for alvor accelererede. Omkring 55.000 personer er rejst ind i Danmark, og kun en mindre del har søgt asyl. Nogle har valgt at undlade at indgive asylansøgning, men der er ikke grund til at tro, at mange opholder sig i Danmark uden at have søgt asyl og dermed uden opholdsgrundlag. Man tror, at de har søgt videre, hvilket også bekræftes af tal fra Finland, Sverige og Norge. Man holder situationen under observation og forbeholder sig retten til at tage yderligere skridt. Eventuelle nationale skridt bliver ikke taget i EU, og derfor var Europaudvalget ikke det rigtige sted at diskutere nationale tiltag. Det lød måske nemt at lukke sin grænse, men i henhold til konventionsmæssige forpligtelser skal flygtninge kunne søge asyl ved grænsen. Hvis man legede med tanken om, at den danske grænse lukkes, vil det efterlade flygtningene med valget om enten at dreje om på hælene eller indgive en asylansøgning i Danmark. Det vil gøre antallet af asylansøgninger meget, meget højere, og det var en del af forklaring på, at man ikke havde valgt den løsning.

Mødet sluttede kl. 14.20